

Gemeenschappelijkheid: Onze roeping vandaag 3

Het nut van een Israëlzondag 4

Protestantse pelgrims 6

Ver(Bond)en met Israël 7

Column: Herkenbaar of undercover-christen? 7

Het Israël van God 8

Hoezo Israël? Uitgekozen om tot zegen te zijn... 10

Joodse bronnen voor de liturgie (2): de preek 11

De Messias leren 12

Verbonden is een uitgave van het deputaatschap Kerk en Israël van de Christelijke Gereformeerde Kerken in Nederland

Mosje ontving de Thora van Sinai. En gaf haar door aan Jehosjoe'a; Jehosjoe'a gaf haar weer door aan de ouden, de ouden aan de profeten; en de profeten leverden haar over aan de mannen van de grote vergadering.

(Spreuken der Vadersen 1)

colofon

Commissie van redactie: drs. C.J. van den Boogert, drs. L. van Dalen, drs. R. Jansen, drs. D.J.K.G. Butler
Hoofdredeur: drs. C.J. van den Boogert, Graspieler 8, 8081 ZR Elburg, tel.: (0525) 690222
Eindredacteur: drs. R. Jansen, Provincialeweg 35, 9864 PA Kornhorn, tel.: (0594) 785357, e-mail: verbondenkerken@israeel.nl
Website: www.kerkenisraeel.nl
Contact: e-mailadres: info@kerkenisraeel.nl
Administratieadres: Landelijk kerkelijk bureau van de Chr. Geref. Kerken, Ghandstraat 2, 3902 KD Veenendaal, Postbus 334, 3900 AH Veenendaal, tel.: (0318) 582350, fax (0318) 582351, e-mail: info@cgk.nl
Penningmeester: H. van Braak, Prins Willem-Alexanderpark 133, 3905 CD Veenendaal, Tel.: (0318) 515427, e-mail: penningmeester@kerkenisraeel.nl, Bankrekeningnummer: NL19 INGB 0000 3652 71, t.n.v. Dep. Kerk & Israël Chr. Geref. Kerken te Veenendaal
 Voor legaten en schenkingen kunt u contact opnemen met de penningmeester, hij geeft ook gaarne informatie over diverse aan te bevelen projecten.

Bij de foto op de voorpagina:

Hoezo Israël? Uitgekozen om tot zegen te zijn... Op Israëlzondag denken we aan Israël en bidden we voor het joodse volk. Waarom doen we dat? Omdat God dit volk apart heeft gezet. Dat deed Hij niet omdat het zo'n goed volk is, beter dan de rest. Integendeel, zegt de HERE in Deuteronomium 7:7,8. De enige reden is, dat God dit volk liefhad. Hij had en heeft wat met hen voor. Israël kreeg het voorrecht God te mogen kennen. Hij heeft hen zijn Woorden toevertrouwd. Daarbij kreeg Israël ook een taak: om tot zegen te zijn in de wereld. Om Gods naam te prijzen en bekend te maken.

Gemeenschappelijkheid: Onze roeping vandaag

Teus Brienen

'Gemeenschappelijkheid: Onze roeping vandaag' is het derde van een drietal artikelen van dr. Teus Brienen

In het spoor van Calvijn, om het onderzoek van de Bijbel gezamenlijk met joodse exegeten te doen, gaat ook ds. A. Heltenbroeck. Al in 1979 heb ik geschreven, dat deze representant van de beweging van de Nadere Reformatie in zijn boek *De Evangelische Jesaja* (1702-1710) wel honderden keren de rabbijnse exegeten aanhaalt en dat steeds in positieve zin. Hij kent ze, heeft ze vóór zich gehad en heeft ze veelvuldig gebruikt. Hij noemt o.a. rabbi Levi, Kimchi, Salomo en Aben Ezra. Allerlei joodse auteurs haalt hij aan om de betekenis van de afzonderlijke Hebreeuwse woorden en woordcombinaties te verduidelijken. Er blijkt in de exegese een levendig contact te hebben bestaan tussen de mannen van de Nadere Reformatie en de Joodse literatuur over de Bijbel.

Ik zou er voor willen pleiten, dat Joodse en Christelijke exegeten samen de Tenach gaan uitleggen met de wederzijdse commentaren op tafel. Dit vraagt van de christelijke theologen een goede opleiding in en kennis van het Hebreeuws. Wat zou het een zegen zijn, wanneer er een com-

mentaire reeks op de Tenach verscheen van de hand van Joodse en Christelijke exegeten samen! Anderzijds mag dan ook verwacht worden, dat van Joodse zijde meer en meer aandacht aan het Nieuwe Testament besteed gaat worden, zoals de Joodse nieuwtestamentici David Flusser en Pinchas Lapide dat al deden; dat zij bereid zouden zijn met Christelijke exegeten samen Grieks te bestuderen om de tekst van het Nieuwe Testament te verstaan en met Protestantse exegeten de nieuwtestamentische boeken te exegetiseren. Zo zouden we over en weer veel van elkaar kunnen leren van Gods heilshandelen door de geschiedenis heen. Daar zou nog bij kunnen, ja moeten komen, dat Joden en Christenen in onderlinge verbondenheid het evangelie van God en zijn ontferming gaan uitdragen naar de volken, die de God van het verbond nog niet kennen. Dat is zijn opdracht aan beiden. Zo mogen wij elkaar aanspreken tot geloof en liefde, tot gehoorzaamheid aan de Here God en hand in hand anderen proberen te winnen voor zijn koningschap! Van co-existentie naar co-operatie. Dat zou een boeiende

ontwikkeling zijn. Het is de moeite waard om hierover elkaar te zoeken, te inviteren en elkaar in Gods naam te zegenen. Dan kan uit deze samenwerking iets goeds naar beide zijden voortkomen, en nog ruimer gezien: voor de hele wereld en Gods plan daarmee. Zo zullen Joden en Christenen, Israël en Kerk meer en meer naar elkaar toegroeien in geloof, hoop en liefde. Dat betekent dienst aan elkaar en getuigenis voor elkaar en voor anderen, ook niet-gelovigen. Zo kunnen we worden één kudde onder één Herder in hetzelfde verbond, dat God met ons is aangegaan, en onder dezelfde belofte van vrede en genade, met het wijde perspectief samen God onder ons te eren met voortdurende offeranden van eer en lof, totdat wij verenigd met de uitverkoren engelen in het hemels koninkrijk voortdurend halleluja zullen zingen! <

joodse symbolen

De Thora-rol

Het woord Thora slaat op de eerste vijf boeken van de Hebreeuwse Bijbel, die geschreven zijn op een rol van perkament – leer van de huid van een rein dier – aan twee houten stokken. Op één niveau vertellen de vijf boeken de geschiedenis vanaf de schepping van de wereld tot aan de dood van Mozes, ongeveer 1200 v.d.g.j. Op een dieper niveau vormt de Thora de kerntekst die de Weg wijst van het Jodendom. Het woord Thora is afgeleid van het werkwoord 'de weg wijzen' of 'onderwijzen'.

Een Thora-rol wordt gemaakt om in de synagoge uit te lezen. De tekst wordt door een beroepsschrijver, een *sofeer*, met de pen van een veer in kolommen van 40 tot 60 regels geschreven. De *sofeer* moet heel zorgvuldig te werk gaan, want in de tekst mag geen enkele fout staan. Voor de hele Thora-tekst zijn ongeveer 200 kolommen nodig of 40 perkamenten vellen. De rollen worden bewaard in de heilige Ark in de synagoge. De rol op de foto staat tentoongesteld in de synagoge van Enschede.